

Ermənistan yeni reallıqları anlamğa başlayıb

Əbu-Dabidə Ermənistanla aparılan danışıqlarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin diplomatik addımı hələ də dünya mətbuatının gündəmindədir. Beynəlxalq siyasi analitiklər bu görüşü dəyərləndirərək bildirirlər ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı Cənubi Qafqazın aparıcı dövlətinə çevirməklə yanaşı, siyasi xətti ilə özünün də müdrik dövlət və siyasi xadim olduğunu nümayiş etdirdi. CGTN (China Global Television Network Türk) kanalının siyasi şərhçisi Yakub Aslan AZƏRTAC-a eksklüziv açıqlamasında deyib ki, Vətən müharibəsində Azərbaycanın Zəfər qazanması təkcə Cənubi Qafqazda deyil, qlobal səviyyədə yeni reallıqlar yaradıb. Bunlar region dövlətləri üçün iqtisadi inkişaf, qlobal aktorlar üçün isə geosiyasi imkanlardan ibarət olan reallıqlardır.

iqtisadi və siyasi integrasiyaya çalışır ki, inkişaf etsin, yeni dünya ilə ayaqlaşa bilsin.

Ötən il Vaşinqtonda keçirilən 7-ci Trans-Xəzər Forumunda çıxış edən Beynəlxalq Vergi və İnvestisiya Mərkəzinin rəhbəri Uesli Hill bildirmişdi: "Biz uzun müddət Orta dəhlizin mövcudluğu barədə danışmışıq, bu gün isə bu dəhlizin inkişafını görürük. Bu inkişaf davam edərək iqtisadi-ticarət əlaqələrini yaxşılaşdıracaq, Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz dövlətləri bundan istifadə edərək gələcəyin iqtisadi tərəqqisinin əsasını yaradacaqlar. Bu dəhliz regionu beynəlxalq bazarlarla əlaqələndirəcək". Bunları nəzərə alan Ermənistanın Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinə diqqət göstərməsi təsadüfi deyil. Ötən il Orta dəhlizlə 11 milyon ton yük daşınıb. Dəhlizin əsas seqmenti olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə Çindən Avropaya 5 milyon ton yük nəql olunub və bu rəqəmlər artmaqda davam edir.

Təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, rəsmi İrəvanın pragmatizmə qayıtması regionda dominant olmağa çalışan böyük dövləti narahat edir. Halbuki tranzit yolların Şimaldan Rusiya ərazisindən keçməməsinin səbəbi Ukrayna ilə artıq 4-cü ildir davam edən müharibədir. Ermənistanda daxili siyasi vəziyyətin gərginlənməsinin səbəbi də Şimaldan əsən küləklərin nəticəsidir.

Beləliklə, Əbu-Dabi görüşü Azərbaycanın sülh tərəfdarı olduğunu, Prezident İlham Əliyevin Zəngəzur dəhlizi ideyasının beynəlxalq aləm tərəfindən dəstəkləndiyini, Ermənistanın yeni reallıqları anladığını göstərdi. Azərbaycan növbəti dəfə böyük diplomatik qələbə qazandı.

lərin 5 faizi Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə daşınarsa, o zaman region dövlətləri ildə təxminən 1,5 milyard dollar gəlir əldə etmiş olar. Dəhliz fəaliyyətə başladıqdan sonra Çinlə Avropa İttifaqı bu regionda sabitliyin hökm sürməsinə maraqlı olacaq və siyasi zəmanəti təmin edəcək. Prezident İlham Əliyev qlobal siyasətin incə məqamlarına yaxından bələd olduğu üçün Zəngəzur dəhlizinin açılmasını təkid edir və bu, böyük dövlətlər tərəfindən dəstəklənir.

Dünya Bankının Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə proqram rəhbəri Vinni Van bildirib ki, Orta dəhlizin genişlənməsi üçün 7 milyard dollar sərmayə yatırılması nəzərdə tutulub. Bu sərmayə dəhlizin bəzi dəmir yolu seqmentinin Türkiyə, Özbəkistan və Qazaxıstan ərazilərindən keçən hissəsinin genişləndirilməsinə yönəldiləcək. ABŞ Dövlət katibinin keçmiş köməkçisi Con Mark Pommerşaym vurğulayıb ki, Trans-Xəzər regionu rəsmi Vaşinqtonun xarici siyasətində mühüm elementdir. ABŞ bu regionda həyata keçirilən və qlobal xarakter daşıyan infrastruktur layihələrini dəstəkləyir və sərmayə yatırmağa hazırdır. Strateji iqtisadi layihələr ticarət yollarının diversifikasiyasına və dayanıqlılığına yönəldiyi üçün ABŞ-nin onları dəstəkləməsinə zərurətə çevirib.

Orta dəhlizin davamı olan Zəngəzur dəhlizi Azərbaycan ilə yanaşı, Ermənistan və İranı da Türkiyə və Avropa ilə birləşdirən bir layihədir. Təsadüfi deyil ki, parlamentdə bir layihədir. Təsadüfi deyil ki, parlamentdə çıxışı zamanı N.Paşinyan qeyd edib: "Bu günədək Ermənistanın tarixi böyük dövlətlər tərəfindən yazılıb. Bizə isə deyiblər ki, bu tarixi öyrənin və təbliğ edin. Artıq Ermənistan öz tarixini yazmağa başlayıb və taleyini özü müəyyən edəcək". Artıq Ermənistanın siyasi elitası uzun müddət böyük dövlətlərin diktəsi ilə siyasət yürütməyin nə qədər mənfəətli olduğunu aydın şəkildə görür. Məhz bu siyasətin nəticəsində Ermənistan həm iqtisadi gəlir, həm də siyasi zəmanət təmin edə biləcək iri beynəlxalq layihələrdən kənarda qalıb. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri, "Cənub qaz dəhlizi", Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu kimi layihələrdən kənarda qalaraq təcrid vəziyyətinə düşən Ermənistan artıq regionda kimlərsə protektoriyası altında deyil, siyasətin subyekti olmağa can atır. Bu gün rəsmi İrəvan regionda Trans-Xəzər, "Şimal-Cənub", "Şərq-Qərb" kimi tranzit nəqliyyat layihələrindən də kənarda qalmaq istəmir. O,